

JESÚS HUERTA DE SOTO

"NUEVOS ESTUDIOS DE ECONOMÍA POLÍTICA"

Unión Editorial (Madrid, 2002)

Jesús Huerta del Soto és catedràtic d'Economia Política a la Universitat Rey Juan Carlos de Madrid, doctor en Ciències Econòmiques i en Dret per la Universitat Complutense i vocal del consell directiu de la *Mont Pèlerin Society*. És considerat internacionalment com un dels exponents més representatius de la moderna Escola Austríaca d'Economia, havent publicat nombrosos articles i treballs d'investigació (els quals poden consultar-se al seu web: www.jesushuertadesoto.com) dels quals en destaca el més recent, objecte d'aquesta ressenya.

Huerta de Soto s'autoqualifica de "quintacolumnista" dins de la universitat pública, en tant que funcionari liberal que des de dins del sistema en critica el seu intervencionisme. També es defineix com a "anarco-capitalista", per tal com defensa la propietat privada honradament guanyada i el lliure mercat, que proposa s'estengui fins i tot als àmbits de la justícia i a la seguretat: en mans d'agències lliures en competència entre sí, afirma, aquests serveis serien més eficients que els que a hores d'ara presten els estats a través dels seus coactius monopolis.

I per tal de mostrar fins a quin punt Huerta de Soto diu lliurement el que pensa i neda contracorrent, valguin aquestes dues mostres: a) l'autor correlaciona directament la decadència de Castella i l'inici de l'articulació de l'estatisme centralista madrileny; b) l'autor defensa com a principi liberal bàsic i irrenunciable el dret a l'autodeterminació dels pobles: "És a partir d'una constel·lació d'unitats polítiques petites (nacions, pobles i ciutats estat) eficients (la ineficiència dels Estats creix més que proporcionalment amb la dimensió) i independents (a cada moment s'ha de poder exercir el dret efectiu a la secessió) que la propietat privada, una eficient defensa dels drets de propietat, el lliure mercat i el lliure comerç faran florir la prosperitat com mai no ha estat vista sobre la terra... i és a partir del desmembrament i de l'autodeterminació que el nacionalisme liberal introduirà el capitalisme i la llibertat" (en aquest punt l'autor es limita a resseguir el pensament de Ludwig von Mises, el qual a principis del segle XX ja recolzava les demandes basques d'autodeterminació, amb gran escàndol dels liberals espanyols del moment).

El llibre aplega diversos treballs de l'autor en els darrers set anys, estant estructurat en quatre parts. Els cinc primers capítols (aplegats en la part d'estudis de teoria econòmica) estan dedicats a l'estudi dels fonaments teòrics relacionats amb una concepció dinàmica del mercat. Així, s'hi analitza el concepte i el mètode de la ciència econòmica, tot presentant les diferències essencials entre el corrent neoclàssic (predominant en l'ensenyament a les universitats occidentals) i el corrent austríac. Aquesta primera part es clou amb uns articles relatius a la teoria

monetària, bancària i dels cicles econòmics, els quals són força interessants en l'actual entorn de recessió econòmica.

Els vuit capítols següents de la segona part (estudis de filosofia política) repassen els principis essencials del liberalisme econòmic, tot posant l'èmfasi en el paper protagonista que el mercat assigna al lliure exercici de la funció empresarial; aquesta part es clou amb uns treballs que exposen la importància de l'ètica de cara a garantir l'eficiència dinàmica de la societat. Els deu capítols següents de la tercera part (estudis sobre la història del pensament econòmic) fan un breu repàs al voltant de les doctrines econòmiques que analitzen els orígens de l'Escola Austríaca, tot remuntant-se fins al pensament dels escolàstics del segle d'or castellà. Seguidament, l'autor realitza una breu semblança dels dos economistes austríacs més importants del segle XX (Ludwig von Mises i Friedrich August von Hayek). Aquesta part es tanca amb una extensa biografia de l'economista català Lluç Beltran i del polític, banquer i liberal valencià Ignasi Villalonga. El llibre, en la seva quarta part, es clou amb la reproducció de quatre entrevistes i un debat protagonitzat per l'autor.

Al meu parer, la part més potent d'aquest llibre és la que confronta el mètode a partir del qual entenen la ciència econòmica tant l'escola austríaca com l'escola neoclàssica, fins al punt que un resum d'aquest article merescué de ser publicat l'any 1997 a la *Revista de Economia Aplicada*, una de les més prestigioses en l'àmbit espanyol. Així, la contraposició del paradigma austríac envers el paradigma neoclàssic (per aquest ordre de presentació) abasta entre d'altres els següents aspectes: concepció de l'economia (acció humana dinàmica *versus* maximització sotmesa a restriccions); metodologia (subjectivisme *versus* objectivisme); protagonisme dels processos socials (empresari creatiu *versus* l'*homo economicus*); concepció de la informació (dispersa i en constant canvi *versus* perfecta i constant); concepció del cost de producció (subjectiu *versus* objectiu); formalisme (lògica verbal *versus* formalització matemàtica); relació amb el món empíric (raonament apriorístic-deductiu *versus* contrastació empírica d'hipòtesis); i responsabilitat de la predicció (empresari *versus* analista econòmic-enginyer social). Finalment, hi ha també una confrontació d'autors (Rothbard, Mises, Hayek i Kirzner *versus* Coase, Samuelson, Buchanan, Stiglitz, Friedman i Becker).

Per als teòrics austríacs, la Ciència Econòmica es concep com una teoria de l'acció, més que no pas com una teoria de la decisió. Així, els austríacs són especialment crítics amb la definició d'economia de Robbins ("ciència que estudia com fer servir uns mitjans escassos, susceptibles d'utilitzacions alternatives, per a la satisfacció de les necessitats humanes"). Aquesta concepció suposa implícitament un coneixement dels mitjans i dels fins, essent el problema econòmic reduït a un simple problema d'assignació i optimització. Per a l'escola austríaca, en canvi, l'home més que assignar mitjans donats a fins també donats, cerca constantment nous fins i nous mitjans, tot aprenent del passat i fent servir la seva imaginació per a descobrir-ne i crear-ne de nous en el futur.

Així, per exemple, les restriccions no són imposades tant pels fenòmens naturals (com ara les reserves limitades de petroli) com pel coneixement humà (un nou carburador, que dupliqués l'eficiència dels motors, equivaldria a una duplicació de les reserves físiques del petroli mundial).

Un altra discussió interessant del text fa referència al caràcter subjectiu que els costos de producció tenen per als austríacs, en contraposició a la teoria objectiva dels neoclàssics. Per als primers, el cost és el valor subjectiu que l'actor dóna als fins als què es renuncia en decidir d'emprendre un determinat curs d'acció (podent passar desapercebudes altres possibilitats alternatives, que un cop descobertes canvien radicalment la "concepció subjectiva" del cost per a l'empresari). Són, per tant, els preus dels béns finals de consum (en tant que plasmació de valoracions subjectives en el mercat), els que determinen els costos als què s'està disposat a incórrer per a produir-los, i no a l'inrevés, com tant sovint donen a entendre els economistes neoclàssics (i ara pensem en els preus dels pisos: en intuir els preus als quals seran venuts pels constructors, això no condiciona a l'alça els venedors de terrenys?). Així, l'autor jutja com a "molt negativa la influència d'Adam Smith i dels seus seguidors: entre tots van esborrar la tradició del cost subjectivista castellana i la van substituir per una teoria objectiva del valor-treball, la qual va fer-se servir posteriorment per a fonamentar i justificar el marxisme i la seva teoria de l'explotació".

Del llibre també en destaca la crítica al fracàs del socialisme real, així com de la visió "cientista" que, de manera mecanicista, ha pretès aplicar un estret criteri del caràcter de "racionalitat" (una metodologia pensada per a les ciències naturals) al camp de les interaccions socials. Així, l'autor afirma que encara no tenim prou distància històrica com per a valorar la dimensió del fracàs d'aquesta "fatal arrogància": la pròpia evolució de la ciència social ha demostrat que és impossible que una ment individual "assignadora eficient dels recursos" pugui conèixer tota la informació necessària, pel que fa als beneficis i costos de cada acció humana (i encara menys si constantment la societat està generant una quantitat ingent de nova informació). L'autor també reivindica, per tant, la reconstrucció d'uns principis ètics, per tal com aquesta reducció de tota la problemàtica social a una simple qüestió d'optimització assignadora ha suposat una clara pèrdua de la rellevància social dels mateixos.

En darrer terme, i com a últim aspecte a destacar d'aquest interessant llibre, l'autor glossa els principals autors castellans de l'escola de Salamanca, tot repassant els elements més interessants de la seva teoria bancària. Aquesta teoria en el segle passat va ser actualitzada per Mises i Hayek, i feta servir per aquest darrer en la seva polèmica contra Keynes, referida a les causes monetàries del cicle econòmic (hi afegixo: l'excés actual de capacitat productiva no ha estat potser causada per un excés de liquiditat, originat per les polítiques súper-expansives dels bancs centrals dels darrers anys?). Així, l'autor critica la "usurpació" que els bancs fan dels dipòsits dels clients, a partir d'una utilització indiscriminada

de la reserva fraccionària, tot defensant un coeficient de reserva del 100% per als dipòsits a la vista: car, què passaria si en un mateix moment una bona part dels clients anessin a retirar els seus dipòsits al mateix temps?

Ramon Tremosa i Balcells